

Conflicten zullen er altijd zijn. In plaats van met geweld, bestaan er ook creatieve manieren om conflicten op te lossen. Het Platform VDV zet zich hiervoor in. Ook uw organisatie is welkom.

Voor meer informatie:

Platform Vrouwen & Duurzame Vrede
p/a Utrechtseweg 61, 3818 EA Amersfoort
e-mail: info@vrouwenenduurzamevrede.nl
website: www.vrouwenenduurzamevrede.nl

Vrouwen Vrede Veiligheid

Resolutie 1325
in de praktijk

Het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede (Platform VDV) biedt u deze brochure aan met informatie over resolutie 1325 van de VN-Veiligheidsraad. Met als titel 'Resolutie 1325 in de praktijk', staat in deze uitgave een aantal inspirerende initiatieven centraal van vrouwen en hun organisaties over geweldloos vredeswerk, waar ook ter wereld.

Deze brochure is de derde uitgave in de serie over resolutie 1325. De vorige waren: 'Wat is resolutie 1325' en 'Resolutie 1325 in uitvoering'.

In resolutie 1325 spreekt de Veiligheidsraad zich duidelijk uit over de belangrijke rol van vrouwen bij het voorkomen en oplossen van gewapende conflicten, bij vredesonderhandelingen en wederopbouw, en over de noodzaak vrouwen te beschermen tegen oorlogsgeweld.

Met het Nederlandse Actieplan 1325 (NAP 1325) werkt de Nederlandse regering samen met een groot aantal maatschappelijke organisaties, waaronder het Platform VDV, aan de uitvoering van deze resolutie in Nederland en in een aantal (post)conflictgebieden.

Deze brochure gaat over burgervredeswerk, het eigenstandige en geweldloze vredeswerk van burgers, in dit geval vooral vrouwen. Soms lijken conflicten erg op elkaar, maar altijd vraagt de lokale context om een eigen oplossing.

De voorbeelden in deze brochure zijn gekozen omdat deze de inventiviteit, vasthoudendheid en moed van vrouwen laten zien die zich sterk maken voor een vreedzame en rechtvaardige samenleving.

Laat hun voorbeeld ons inspireren.

Namens het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede
Ted Strop - von Meyenfeldt (voorzitter)

Colofon

Deze brochure is een uitgave van het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede.

Samenstelling en redactie

Joke Hartmans

Anjo Kerkhofs

Coby Meyboom

Janne Poort - van Eeden

Ted Strop - von Meyenfeldt

Vormgeving

Thea Vermeiren

Druk

Bergdrukkerij, Amersfoort.

Geactualiseerde herdruk.

Amersfoort, november 2014.

Startpunt 1325

Resolutie 1325 is de eerste resolutie van Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (VN) over de rol van vrouwen in gewapende conflicten. De resolutie kwam niet zomaar tot stand, er gingen decennia van hard werken door de vrouwenvredesbeweging aan vooraf. Het is een resolutie die deel uitmaakt van de geheimtaal van de VN, hier proberen we een tip van de sluier op te lichten en tevens duidelijk te maken dat 1325 meer is dan zomaar een nummer.

De geschiedenis

De rol van vrouwen in oorlogen en gewapende conflicten bleef in de 20ste eeuw lang onderbelicht, hoewel burgers en in het bijzonder vrouwen en meisjes in toenemende mate slachtoffer waren.

Seksueel geweld werd systematisch gebruikt als oorlogswapen en nauwelijks bestraft. Echter, vrouwen waren (en zijn) niet alleen slachtoffer. Om een eind te maken aan de eenzijdige nadruk op de slachtofferrol, was het noodzakelijk een actieve rol van vrouwen te benadrukken tijdens de vier verschillende fasen van conflict: de voorfase, het gewapende conflict, vredesonderhandelingen en wederopbouw. De rol van vrouwen als informele bemiddelaars blijft onderbelicht, terwijl zij een beslissende rol kunnen spelen bij het voorkomen en transformeren van conflicten, tijdens de wederopbouw na het conflict en bij het handhaven van de vrede.

Op de Vierde Wereld Vrouwenconferentie in 1995 in Beijing werd het onderwerp "*Vrouwen en gewapende conflicten*" opgenomen in hoofdstuk E van het Beijing Actieplan. Binnen de VN kwam daarna een lobby tot stand voor een Veiligheidsraadresolutie over het onderwerp. Een coalitie van niet-gouvernementele organisaties (ngo's) speelde

daarbij een belangrijke rol.

Op 31 oktober 2000 werd resolutie 1325 Vrouwen, Vrede, Veiligheid unaniem door de Veiligheidsraad aangenomen. De resolutie bevat een aantal oproepen tot actie gericht aan de VN in het algemeen, aan de Veiligheidsraad en de lidstaten in het bijzonder, en natuurlijk ook aan de partijen in gewapende conflicten.

Meer dan een nummer

1325 was het resultaat van een lang proces en werd het startpunt voor verdere internationale, nationale en lokale ontwikkelingen op weg naar de volledige erkenning van het belang van de rol van vrouwen in gewapende conflicten.

Immers de resolutie is bindend internationaal recht en vraagt om een belangrijke rol van de burgers (civil society), en met name vrouwenorganisaties bij vredeswerk. De rol van vrouwen in gewapende conflicten krijgt in de resoluties van de Veiligheidsraad steeds meer aandacht, maar de implementatie van deze resoluties laat nogal te wensen over.

De (politieke) ontwikkelingen in de wereld hebben samen met de jaarlijkse evaluaties geleid tot een reeks van nieuwe resoluties, die aansluiten op aspecten van 1325, deze verder uitdiepen en aanvullen. Samen vormen ze een

set aan internationale verplichtingen, die de positie van vrouwen in alle fasen van gewapende conflicten moet waarborgen.

De vervolgresoluties over Vrouwen, Vrede, Veiligheid besteden aandacht aan twee verschillende onderwerpen:

- 1) bescherming tegen en voorkomen van seksueel geweld, waarbij steeds meer instrumenten worden ontwikkeld om naleving af te dwingen, en
- 2) participatie van vrouwen in vredesopbouw, met name ook in officiële vredesbesprekingen, en in de wederopbouw van een vreedzame en democratische samenleving.

Seksueel geweld in gewapende conflicten

In juni 2008 werd de eerste aanvulling op resolutie 1325 in de vorm van resolutie 1820 aangenomen door de VN-Veiligheidsraad. Deze resolutie gaat over seksueel geweld tegen burgers ten tijde van oorlog en gewapende conflicten, en sluit aan op de opname van seksueel geweld in het Statuut van Rome van het Internationaal Strafhof (in 2002 van kracht geworden) als oorlogsmisdaad en misdaad tegen de menselijkheid.

Wat 1820 meer doet zijn dan alleen een aanvulling op 1325 is het gegeven dat 1820 een aantal sancties omvat, zoals bij vredesonderhandelingen geen amnestie verlenen aan de plegers van seksueel geweld. Ook genoemd wordt de training van personeel van vredesmissies om de burgerbevolking tegen deze vorm van geweld te beschermen. Verder is er aandacht voor het ontmythologiseren van tal van mythes als zou bijvoorbeeld

verkrachten de strijders extra kracht opleveren.

Resolutie 1888 aangenomen in september 2009 gaat verder op de weg van 1820. De resolutie legt de nadruk op het stoppen van seksueel geweld en komt met verdergaande maatregelen, waaronder het aanstellen van een Speciale Vertegenwoordiger van de Secretaris-Generaal inzake geweld tegen vrouwen. Ook werd de functie van *Women Protection Advisors* (WPA's) geïntroduceerd binnen vredesmissies, deze kunnen snel ingezet worden in situaties waar seksueel geweld een rol speelt.

Resolutie 2016, aangenomen in juni 2013, is de zesde in de rij en de vierde resolutie die zich richt op seksueel geweld in conflicten, maar deze keer meer op de operationele aspecten. Er wordt teruggegrepen op de WPA's uit resolutie 1888, waarbij gevraagd wordt om deze WPA's afdoende te trainen en systematisch in te zetten.

Resolutie 1960, in december 2010 unaniem aangenomen door de Veiligheidsraad, creëert institutionele instrumenten (*tools and teeth*) om straffeloosheid te bestrijden en benoemt stappen die gezet moeten worden om tot preventie van en bescherming tegen seksueel geweld in conflicten te komen. De methode van *naming and shaming* is een grote stap op weg naar gerechtigheid voor slachtoffers en de erkenning van seksueel geweld als een ernstige schending van de mensenrechten en het internationaal recht.

Eveneens in 2010 wees VN-Secretaris-Generaal Ban Ki Moon de Zweedse Margot Wallström aan als Speciale Vertegen-

woordiger van de Secretaris-Generaal voor Seksueel Geweld in Conflicten. In 2012 werd zij opgevolgd door Zainab Hawa Bangura uit Sierra Leone. De Speciale Vertegenwoordiger is de spreekbuis van de VN en politiek pleitbezorger op het terrein van conflict-gerelateerd seksueel geweld en treedt op als voorzitter van het VN-netwerk 'Actie tegen Seksueel Geweld in Conflicten'.

De vijf prioriteiten uit het mandaat zijn

- (1) het beëindigen van straffeloosheid van conflict-gerelateerd seksueel geweld,
- (2) het ondersteunen van vrouwen die verhaal willen halen,
- (3) het mobiliseren van politieke betrokkenheid,
- (4) het verhogen van de erkenning van verkrachting als oorlogswapen en
- (5) het harmoniseren van het antwoord van de VN met betrekking tot deze materie.

Participatie van vrouwen in vredesopbouw

Resolutie 1889, aangenomen in oktober 2009, richt zich op de participatie van vrouwen in de wederopbouw na het gewapende conflict en roept de lidstaten van de VN, donoren en maatschappelijke organisaties op alles te doen om de inbreng van vrouwen te garanderen bij de wederopbouw van door oorlog getroffen gebieden. De actieve rol die vrouwen spelen bij de wederopbouw moet meer worden belicht en zij moeten bij officiële vredesonderhandelingen betrokken worden. Tevens vraagt 1889 indicatoren te ontwikkelen waarmee de implementatie van 1325 binnen de VN en door lidstaten kan worden gemeten.

Resolutie 2122, aangenomen in oktober 2013, zorgt voor stevigere maatregelen om vrouwen te betrekken bij en deel te laten nemen aan vredesprocessen. Verder wordt er in de resolutie gevraagd om regelmatige rapportages over zaken met betrekking tot Vrouwen, Vrede en Veiligheid. Daarnaast wordt aan de Veiligheidsraad en aan de missies van de Verenigde Naties opgedragen om hun aandacht voor Vrouwen, Vrede en Veiligheid te vergroten en bij het opzetten of vernieuwen van mandaten maatregelen op te nemen om gendergelijkheid en vrouwenemancipatie te bevorderen.

Handvatten en regelingen

Resolutie 1325 is een belangrijk startpunt gebleken. De vervolgresoluties en ook de zogenoemde landresoluties van de Veiligheidsraad waarin naar 1325 wordt verwezen, bieden vrouwelijke vredesactivisten steeds meer concrete instrumenten om bescherming en participatie af te dwingen.

Deze brochure laat zien dat vrouwen met deze resoluties in de hand zelf al belangrijke stappen hebben gezet op weg naar de finish: het op gelijke voet participeren van vrouwen bij het voorkomen en beëindigen van gewapende conflicten.

Nederlands Nationaal Actieplan

Een jaar nadat in 2000 de VN-Veilighedsraad resolutie 1325 had aangenomen, riep Secretaris-Generaal Kofi Annan alle lidstaten op om een eigen nationaal actieplan op te stellen voor de uitvoering ervan. In ons land zette een coalitie van ngo's, afkomstig uit vrouwen- en vredesorganisaties, ontwikkelingsorganisaties en diasporaorganisaties, zich in voor een eigen Nederlands nationaal actieplan. Pas in 2004 werd hiertoe een commissie benoemd, waarvan het mandaat eind 2006 afliep en zonder dat er veel was bereikt. Gelukkig pakte de nieuwe minister van Ontwikkelingssamenwerking dit in 2007 met voortvarendheid op. In een gezamenlijk proces - van overheid en ngo's - van besluitvorming en tot en met het schrijven (waarbij internet ontzettend hielp) kon in een half jaar tijd het eerste Nationale Actieplan 2008-2011 (NAP I) in december 2007 worden getekend door 3 ministers, enkele wetenschappelijke instituten, en zo'n 20 ngo's.

NAP I (2008 - 2011)

Het eerste Nederlandse NAP 'Op de bres voor Vrouwen, Vrede en Veiligheid' is een veelomvattend document geworden. Na een uitgebreide analyse van de stand van zaken van allerlei conflicten en mogelijke acties vanuit ons land, eindigt dit document met een overzicht van de inzet van de verschillende ondertekenaars van het NAP. Hoewel deze matrix van de actiepunten in NAP I een mooi overzicht geeft van alle plannen en voornemens, bleek tijdens de looptijd dat het niet of nauwe-

lijks tot gezamenlijke actie leidde. Van een versterking of ondersteuning van elkaars plannen was daardoor nauwelijks sprake.

Zwakte van dit NAP was het ontbreken van een duidelijk omschreven doelstelling, indicatoren, tijdpad of budget. Wel was er intussen een overlegstructuur tussen de verschillende partners gevormd, zowel tussen overheid en ngo's, als tussen ngo's onderling.

NAP II (2012 - 2015)

Op die basis werd in 2011 het tweede Nederlandse National Actieplan geschreven. Nu niet in een gezamenlijk schrijfproces, wel nadat met elkaar uitgangspunten en doelstelling waren vastgelegd. NAP II kreeg als titel: 'Women: Powerful Agents for Peace and Security'. In december 2011 werd het NAP II getekend door 4 ministers, enkele wetenschappelijke instellingen en zo'n 40 ngo's. Inmiddels zijn daar al weer 1 minister en 15 ngo's bij gekomen.

Hoofddoelstelling is nu de versterking van vrouwelijk leiderschap en hun poli-

tieke deelname in fragiele staten, conflict- en postconflictregio's en in landen in een overgangssituatie. Om de hulp meer gericht te kunnen geven zijn 6 focuslanden gekozen: Afghanistan, Burundi, Colombia, DR Congo, Soedan en Zuid-Soedan, waaraan de MENA-regio (Midden-Oosten en Noord-Afrika) is toegevoegd. Het huidige NAP beschikt wél over een budget voor projecten. De NAP-ondertekenaars hebben werkgroepen gevormd voor de focuslanden en de MENA-regio, die gezamenlijk plannen voor deze vier jaren hebben ontwikkeld en inmiddels uitvoeren. Dat hiertoe veel overleg nodig is tussen de betrokken organisaties in de focuslanden en MENA-

regio en de werkgroepen in Nederland, is evident.

Een samenwerking als in het kader van het NAP II is een nieuwe vorm, waarbij geput wordt uit de op vele plekken in de maatschappij aanwezige kennis. Ministeries, grote ngo's en soms heel kleine ngo's, zoals de diasporaorganisaties, leren al doende met elkaars belangen en regels om te gaan.

In 2015 komt NAP II aan het einde van haar periode. Echter de uitdaging voor een gelijkwaardige en erkende inbreng van vrouwen in alle fasen van een gewapend conflict blijft ook na 2015 onverminderd bestaan. Dus nu op naar NAP III.

Ondertekening van het NAP door de voorzitter van het Platform VDV, Ted Strop - von Meijenfeldt

Vrouwen nemen het initiatief

Burundi

Na het sluiten van vrede in Burundi zijn de oorzaken van het geweld niet verdwenen en de conflicten niet opgelost. Het werk van Stéphanie Mbanzondore helpt bij de verzoening tussen de voormalige strijdende partijen en de wederopbouw van een stabiele maatschappij: de basisvoorwaarde voor een duurzame vrede.

Vanaf 1993 heeft een burgeroorlog Burundi ontwricht. Families zijn uiteen gevallen; duizenden kinderen zijn wees geworden. Een hele generatie heeft geen onderwijs gekregen. Het aantal mensen dat aan aids en hiv lijdt is enorm, de gezondheidszorg is onvoldoende. Middelen om te bestaan zijn er niet meer, die zijn verloren gegaan. Sinds 2005 is er vrede. Er moet hard worden gewerkt om deze broze vrede in stand te houden. Bij de wederopbouw van het land en in het vredesproces nemen vele Burundese vrouwen het voortouw. Stéphanie, die in 1998 als vluchteling naar Nederland is gekomen, wil de mensen die zijn achter-

gebleven niet in de steek laten. Want de mensen in Burundi hebben het moeilijk. Zij ondervinden dagelijks de gevolgen van de oorlog, zij moeten de brokken opruimen, zich verzoenen en een nieuwe toekomst opbouwen. Om de bevolking van Burundi materieel en immaterieel te steunen heeft Stéphanie de stichting BWPD, Burundian Women for Peace and Development, opgericht.

Mede dankzij de financiële steun van Nederlandse fondsen en ngo's heeft de stichting in Kirundo, haar geboorteomgeving, een multifunctioneel centrum kunnen bouwen: het centrum Amahoro, dat

vrede betekent (zie foto).

Anno 2014 bruist het daar van de activiteiten, dankzij de inzet van voornamelijk vrijwilligers. Zo zijn er educatieve cursussen, er is ruimte om te sporten, gelegenheid voor sociale contacten, er is een bibliotheek en heel recent is er een bibliotheekbus gekomen voor de mensen in de omliggende dorpen.

Werken aan de ontwikkeling van mensen plaveit de weg voor het vredesproces. In 2010 heeft BWPD zeven lokale vrouwen-groepen opgericht. Deze groepen zetten zich in voor de vredesopbouw in hun directe omgeving: de familie, het dorp. Het bestuur van de Burundese NGO Abaremeshamahoro - *Vrouwen voor Vrede en Ontwikkeling in Burundi* - is verantwoordelijk voor de organisatie en ondersteuning van deze groepen. Centraal staat het vreedzaam oplossen van conflicten: raad geven en bemiddelen zijn de instrumenten. De opgeleide mensen vormen een groep en treden op als 'community leaders', bemiddelaars en raadgevers voor vrede binnen de eigen gemeenschap/commune. De lokale groepen werken in Bugabira, Busoni, Ntega en Bwambarangwe, Gitobe, Vumbi en Ntega.

Voor deze groepen is in de zomer van 2013 een terugkomdag georganiseerd in de grote zaal van het centrum Amahoro. Er zijn inmiddels 70 'community leaders'. Het werd een bijzondere dag van ontmoetingen en uitwisseling van ervaringen. Op de agenda stonden de onderwerpen als 'lessons learned', nieuwe uitdagingen en wensen. De conclusies van deze dag vormen de basis om verder te werken aan deze manier van vredesopbouw.

Ook in Nederland laat Stéphanie haar stem horen en pleit zij voor goed ontwikkelingswerk en ondersteuning van het vredesproces en de wederopbouw in Burundi. Daarnaast is zij ook voorzitter van het Multicultural Women Peacemakers Network in Nederland dat een forum wil zijn voor diasporavrouwen in Nederland die vredesopbouwprojecten hebben opgezet en ondersteunen in hun landen van herkomst.

Haar motto is: *"De wereld behoort niet toe aan de mensen die zitten te slapen. Vrouwen, het is nu onze beurt actief initiatieven te nemen en het heft in handen te houden, bedenk dat alles mogelijk is wanneer je daarin gelooft."*

Stéphanie: Ik probeer tegelijkertijd in Burundi ook op landelijk niveau mijn stem te laten horen als pleitbezorger van de implementatie door de Burundese overheid van de VN-Veiligheidsraad resolutie 1325. En niet zonder succes.

Het Ministerie voor Gender- en Mensenrechten en het Ministerie van Onderwijs waarderen het werk van BWPD en hebben daarom BWPD Burundi als partner erkend. Dankzij deze erkenning kan het personeel van het centrum Amahoro uit overheidsgeld worden gesalaarieerd. Dit is een fantastisch resultaat.

Geen vrede zonder vrouwen

Colombia

Al ruim 50 jaar heerst er in Colombia een intern conflict met als gevolg 5,5 miljoen interne vluchtelingen, waarvan het merendeel vrouwen en kinderen.

Vrouwen- en vredesorganisaties bundelen hun krachten voor deelname aan de vredesonderhandelingen en voor het doorbreken van de stilte rond het geweld tegen vrouwen.

Een van de organisaties die zich inzet voor de verbetering van het lot van deze interne vrouwelijke vluchtelingen, is de Colombiaanse afdeling van de Women's International League for Peace and Freedom (WILPF) oftewel op zijn Spaans LIMPAL Colombia. Samen met andere gelijkgezinde organisaties wordt er hard gewerkt om resolutie 1325 in praktijk te brengen. Geen geringe opgave, gezien de grote diversiteit aan vrouwen en hun organisaties en dan ook nog in een land waar een conflict is.

In 2012 begonnen de vredesonderhandelingen tussen de Colombiaanse regering en de FARC, een van de guerrilla-bewegingen. Toen bekend werd dat deze onderhandelingen gaande waren, stuurde LIMPAL Colombia samen met een aantal andere vrouwen- en vredesorganisaties een brief aan de Colombiaanse president met het verzoek vrouwen aan de vredesonderhandelingen te laten deelnemen en deden daarbij een beroep op resolutie 1325.

Eind oktober 2013 kwamen bijna 450 vrouwen uit alle delen van het land bijeen op de 'Nationale Top van Vrouwen en Vrede' (Cumbre Nacional de Mujeres y Paz). Met steun van onder meer UN Women slaagden negen Colombiaanse

organisaties erin deze top, met een indrukwekkend programma en inbreng van internationale experts, te organiseren. De deelnemers vormden een brede vertegenwoordiging uit bijna alle departementen en uit alle lagen van de bevolking: van vrouwen- en vredesorganisaties, feministische organisaties en Afro-Colombiaanse organisaties tot en met boerinnenorganisaties. Uitgangspunt was dat vredesonderhandelingen meer dienen te omvatten dan afspraken tussen de strijdende partijen, maar tevens een zaak zijn van de burgerbevolking, inclusief van vrouwen. Deze drie-daagse top leverde een uitgebreid actie-

Tekst pamflet: 'Wij zijn deel van de oplossing – vrouwen voor het oplossen van het conflict in Colombia op basis van onderhandeling'

plan op, gezien vanuit de belangen van vrouwen. Echter de diversiteit van de deelnemers, hun problemen en oplossingen zijn enerzijds de sterkte, maar ook de zwakte van dit actieplan. Het is in ieder geval een hoopgevend plan dat met de nodige uitwerking kan bijdragen aan het duurzaam oplossen van het conflict en de wederopbouw van de samenleving. Tijdens de top presenteerde de organisatie La Ruta Pacífica de las Mujeres (de Pacifistische Weg van Vrouwen) een opmerkelijk initiatief: *Waarheidscommissie van vrouwen en het documenteren van oorlogsgeweld tegen hen* (zie kader). Dit initiatief kreeg veel bijval. Een van de aanbevelingen van de top is dan ook dat de nog in te stellen nationale waarheidscommissie voor 50 procent uit vrouwen

bestaat en er speciale aandacht voor seksueel geweld tegen vrouwen moet zijn.

Langzamerhand klinkt resolutie 1325 door in de Colombiaanse politiek, al is het dan in de geest ervan. Alhoewel Colombia, net als Nederland, behoort tot de 'Friends' van 1325, is er nog geen eigen nationaal actieplan.

Begin november 2013 maakte de Colombiaanse president bekend dat er twee plaatsen voor vrouwen beschikbaar waren bij de vredesonderhandelingen. Deze vrouwen zijn inmiddels benoemd. Ook de FARC heeft inmiddels twee vrouwelijke delegatieleden aangewezen. In juni 2014 is officieel beslist dat er een nationale waarheidscommissie komt.

Waarheidscommissie van Vrouwen

'De stilte rond geweld tegen vrouwen holt gerechtigheid uit en voedt de straffeloosheid'

Op de 'Nationale Top van Vrouwen en Vrede' presenteerde La Ruta Pacífica de las Mujeres (de pacifistische weg van vrouwen) haar opmerkelijke project 'Waarheidscommissie van vrouwen en het documenteren van het oorlogsgeweld tegen hen'. Aan de hand van een drietal publicaties gebaseerd op de interviews met bijna 1000 ontheemde Colombiaanse vrouwen uit negen regio's, lichtte de Ruta Pacífica dit project toe. Het is een veelzijdig project dat niet alleen erop gericht is om de stilte te doorbreken over het geweld dat deze vrouwen is aangedaan, zoals verkrachtingen, bedreigingen, ontvoeringen, onteigening van land en andere bezittingen, maar tevens bedoeld is om publieke ruimte te creëren voor deze vrouwen om gehoord te worden.

Een ander doel is druk op de regering uit te oefenen om de gevolgen van het gewapende conflict voor deze vrouwen te verzachten en al het mogelijke te doen om dergelijk geweld in de toekomst te voorkomen.

Voor zover bekend is dit wereldwijd een uniek initiatief.

Momenteel is de Ruta Pacífica bezig dit initiatief verder uit te bouwen naar andere regio's. Een ander actiepunt is om dit initiatief in te brengen bij de toekomstige Colombiaanse Waarheidscommissie.

Femme au Fone: spreekbuis voor vrouwen in de dorpen

Democratische Republiek Congo: Zuid-Kivu

Het conflict in het oosten van Congo begon in 1996 en wordt gekenmerkt door gevechten tussen talloze milities en het Congolese leger om de controle over natuurlijke hulpbronnen. Er is - terecht - veel bekendheid gegeven aan de vele verkrachtingen van vrouwen in Oost-Congo. Echter, daardoor raakten andere vormen van onrecht onderbelicht, terwijl geweld tegen vrouwen en straffeloosheid structurele problemen zijn. Het Femme au Fone project wil vrouwen uit de dorpen en steden in Oost-Congo zelf weer een stem geven over hun veiligheidsproblemen.

De Nederlandse Stichting Sundjata ondersteunt sinds 2007 organisaties die zich richten op verbetering van sociale en maatschappelijke omstandigheden in de Grote Merenregio en in Senegal.

In het Grote Merengebied werkt Sundjata met Synergie des Femmes pour la Paix et Réconciliation (SPR). Samen met een vijftal Nederlandse en Congolese organisaties vormden zij een partnerschap om een project uit te voeren dat zich specifiek richt op vrouwen in de provincie Zuid-Kivu: Femme au Fone. Naast SPR zijn de lokale radiozender Radio Maendeleo, met één miljoen luisteraars en Association des Femmes de Média de belangrijkste lokale organisaties die bij Femme au Fone betrokken zijn. Vrouwenluistergroepen sturen met hun mobiele telefoons maandelijks honderden sms'jes vanuit de hele provincie over allerlei gebeurtenissen naar het radiostation. Op deze manier voeden zij zelf vanuit hun dorpen en wijken actief de berichtgeving. Sinds begin 2014

wordt iedere week een uur lang het radioprogramma 'Femme au Fone' uitgezonden op Radio Maendeleo. Eén van de onderwerpen uit de sms'jes is het thema van de uitzending van die week. De redactie is volledig in handen van vrouwen.

De vrouwengroepen rapporteren over dagelijkse inperkingen van hun rechten en bedreigingen van de vrede, veiligheid en stabiliteit in hun provincie. De redactie van Femme au Fone analyseert deze informatie en ontwikkelt op basis daarvan radioprogramma's. Zij bespreken daarin de problematiek van vrouwen en informeren hen over hun rechten, maar zij vragen ook de verantwoordelijken om uitleg en roepen hen ter verantwoording. Thema's die vaak terugkomen zijn problemen rondom huiseijk geweld, erfrecht en scheidingen, afpersing door politie, leger en ambtenaren, beschuldiging van hekserij bij dood of ziekte in de familie, verstoting, vroegtijdig van school gehaald worden en verkrachting door bekenden of onbekenden. In alle gevallen is er geen toegang tot een eerlijke rechtsgang, vanwege algemene

grove corruptie binnen het rechtssysteem. Hierdoor blijft het merendeel van de misdaden ongestraft. Door omkoping binnen gevangenissen zijn de enkele bestrafte daders vaak snel weer vrij.

De vrouwengroepen in de dorpen en wijken vinden via Femme au Fone een spreekbuis. De informatie uit de sms'jes wordt in vier talen verspreid via een website en via nieuwsbrieven. Als uit de informatie die binnenkomt blijkt dat de veiligheid van de bevolking wordt bedreigd, kan het radiostation direct cruciale informatie per sms aan de relevante luisteraarsgroepen sturen om hen te waarschuwen. Het Femme au Fone project is uitvoerbaar doordat, zelfs in de kleinste dorpen, ten minste enkele vrouwen kunnen schrijven, velen de beschikking hebben over een mobiele telefoon en radio en zo'n 80% van de Kivu-provincies mobiel bereik heeft. Uit de sms'jes ontstaat een beeld van de belangrijkste veiligheidsbehoeften en -problemen van de vrouwen, de journa-

listen spelen deze door aan lobbyorganisaties.

Een doelstelling van het Femme au Fone project is om plattelandsvrouwen te linken aan vrouwenorganisaties die actief zijn op het gebied van veiligheid en vredesonderhandelingen op lokaal, nationaal en internationaal niveau. Zodat zij gezamenlijk kunnen lobbyen bij lokale en provinciale overheden en bij internationale organisaties voor verbetering van de veiligheidssituatie van vrouwen (en mannen), voor meer invloed op vredesonderhandelingen en voor toegang tot mensenrechten. Het Femme au Fone project wordt onder andere gefinancierd vanuit het 1325-budget van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Tijdens de jarenlange oorlog zijn veel mannen omgekomen; hun vrouwen bleven als weduwe achter. Officieel schrijft de wet in Congo voor dat bij het overlijden van de man, zijn vrouw en kinderen als erfgenamen recht hebben op zijn bezittingen. Maar desondanks komt het veel voor dat de familie van de man zich de nalatenschap toe-eigent, met een beroep op de traditie. Die zou bepalen dat de bezittingen van de man na diens verscheiden aan zijn broers toekomen. Hierdoor verliest de weduwe niet alleen haar man, maar ook alle bezittingen die zij samen hebben vergaard en waarvoor zij ook heeft gewerkt. De gretige familieleden vergeten bovendien dat die traditie ook de verplichting inhield om voor de weduwe en haar kinderen te zorgen. Femme au Fone vroeg aandacht voor dit onderwerp; het was duidelijk dat vrouwen voor zichzelf willen zorgen en hun wettelijk erfdeel eisen.

Versterken van burgerparticipatie

Egypte

In Egypte heersen verschillende conflicten: tussen regering en bevolking en tussen verschillende religies. Ook is er een grote achterstelling van vrouwen. Het werk van Yanara en Chavi brengt bewustzijn over de diepere oorzaken van de conflicten en biedt handvatten om op een geweldloze manier aan oplossingen te werken.

Yanari en Chavi* werken bij een adviesbureau dat bijdraagt aan de democratische ontwikkeling van de Egyptische samenleving door het geven van advies en training, door netwerken en het doen van onderzoek. Zij willen dat er sociale gerechtigheid ontstaat doordat de verschillende sectoren in de samenleving een stem krijgen, vooral degenen die het meest gemarginaliseerd zijn, zoals vrouwen en gehandicapten. Zij verlenen steun en hulp aan ngo's om zo de rol en mogelijkheden van die organisaties te

vergroten. Zij helpen hen bijvoorbeeld beter te begrijpen wat hun achterban nodig heeft, om daar vervolgens goed op te kunnen inspelen.

De medewerkers van het adviesbureau zien zichzelf als een groep betrokken burgers die werken aan de lange-termijndoelstellingen van het maatschappelijk middenveld in Egypte en de Arabische wereld. Zij willen bereiken dat er een maatschappij ontstaat met een sterke, onafhankelijke, invloedrijke en levendige burgerij. Hun overtuiging is dat door de emancipatie van marginale groepen tot volwaardige, zelfbewuste burgers en de vorming van maatschappelijke organisaties het land een rechtvaardige democratie kan worden.

Er werken mannen en vrouwen in de organisatie. De werkomstandigheden zijn sociaal, er is bijvoorbeeld een goede zwangerschapsverlofregeling. Als organisatie willen zij een voorbeeld zijn van hoe zorg voor de werknemers de sfeer op het werk en de resultaten ten goede komen. Daarom stellen zij zich ook niet op als de adviseur die het weet, maar werken zij als partners met hun cliënten en helpen hen te formuleren wat zij nodig hebben en passen daar hun training en advies op aan. Chavi en Yanari willen liever niet dat de

naam van hun organisatie in deze publicatie genoemd wordt, omdat de politieke situatie in Egypte niet veilig is. Het land is politiek niet stabiel en als zij aan de weg timmeren met hun vernieuwende werk, zou dit door de machthebbers van het moment afgekeurd kunnen worden. Er zijn soms onverwachte invallen of inbraken in hun kantoor, een open gebouw waar iedereen gewoon binnen kan lopen.

Er zijn daarom veel voorzorgsmaatregelen, zodat bij controles niet het hele netwerk gevaar loopt. Zo hangen er veiligheidscamera's in het kantoor, en de medewerkers zijn er alert op dat zij niet aan iedereen vertellen wat zij doen. Belangrijke informatie is alleen bekend bij één centrale figuur, zodat er bij de andere medewerkers geen cruciale informatie te krijgen is. Om hun werk zo ongestoord mogelijk te kunnen doen, blijven zij zoveel mogelijk op de achtergrond en maken ook geen reclame voor hun bureau. Toch is er, door de mond-tot-mondreclame, altijd werk genoeg.

Na een training over Mensenrechten voor een groep vrouwen, kwam een van de deelnemers naar Yanari toe en vertelde dat ze nu inzag dat ze haar dochter niet had moeten dwingen om een hoofddoek te dragen. Het meisje wilde niet, maar de moeder was streng geweest en dwong haar. "Ik zal nu met mijn dochter overleggen en luisteren naar haar mening", zei ze. Later hoorde Yanari dat de dochter eerst heel tevreden haar hoofddoek afgedaan had. Maar na enige tijd kwam ze zelf tot de ontdekking dat ze in haar woonplaats - ver van Cairo - toch liever met hoofddoek de straat op ging.

Een ander voorbeeld is van een jonge vrouw, die uitgetrouwde was aan een oude, zieke man. Zij moest hem verzorgen. Het contact met Yanari maakte, dat zij zich realiseerde dat ze haar eigen leven vorm moest geven. Ze durfde te scheiden en heeft nu een interessante baan. Ze houdt nog steeds contact met Yanari.

Die onveiligheid zorgt voor veel stress bij de medewerkers. Dat is ook een van de redenen dat er goede zorg is voor de staf: oog voor hun persoonlijk welzijn en soms een gezamenlijk uitje.

In de afgelopen jaren zijn er tastbare resultaten geboekt. Verschillende groepen die zij hebben getraind zijn nu grote, bekende organisaties geworden. En veel van de vrouwen die een training hebben gevolgd komen later terug voor verder advies, omdat zij bij het toepassen van wat zij in de training geleerd hebben, vaak stuiten op tegenstand. Die sterke band met hun klanten toont de vernieuwende impact die hun werk vaak heeft.

*Chavi en Yanari zijn niet de echte namen van deze vrouwen. In verband met hun veiligheid is het beter deze niet te noemen. Ook de foto van de Egyptische vrouw heeft niets te maken met het werk van Chavi en Yanari, maar toont wel de moed en vastberadenheid van veel vrouwen in Egypte om de situatie in hun land te verbeteren.

Provoceren voor vrede Indonesië: Molukken

Vrouwen voor Vrede op de Molukken werd in 2000 opgericht door christen- en moslimvrouwen uit de Molukse gemeenschap in Nederland, omdat zij iets wilden doen aan het interreligieuze geweld in hun land van herkomst. De organisatie doet aan conflictpreventie in de Indonesische provincie, waar ook vandaag nog de onlusten opeens weer kunnen opblazen. Zij stimuleren de interreligieuze dialoog, de participatie van vrouwen in dorpsbesturen en zij provoceren vrede.

Kort na het begin van de ramadan, rond kerstmis 1998, braken in de Indonesische provincie Maluku (Molukken) onverwacht ernstige ongeregeldeheden uit tussen christenen en moslims. Deze gewelddadige botsingen mondten uit in een burgeroorlog die tot 2004 zou duren en die gekenmerkt werd door telkens opnieuw opblazende vijandelijkheden.

Het uitbreken van de gewelddadigheden bracht een schok teweeg binnen de Molukse gemeenschap in Nederland. In november 2000 organiseerde een groep vrouwen een stille tocht voor vrede en werd op gezamenlijk initiatief van moslim- en christenvrouwen de organisatie Vrouwen voor Vrede op de Molukken (VvVM) opgericht. VvVM wil een bijdrage leveren aan duurzame vredesopbouw op de Molukken en onder de Molukse gemeenschap in Nederland door het initiëren van gezamenlijke activiteiten van moslims en christenen en het onderhouden van de interreligieuze dialoog.

Hoewel het conflict officieel is afgelopen blijven er spanningen bestaan tussen aanhangers van beide religies. De vijandelijkheden laaien regelmatig weer op en het blijft noodzakelijk om de vrede te monitoren en tijdig te interveniëren als

escalatie dreigt. Daarom zet VvVM haar activiteiten die gericht zijn op het versterken van de rol van vrouwen in het bereiken van verzoening voort. VvVM werkt samen met religieuze leiders en vrouwenorganisaties op de Molukken en organiseert o.a. trainingen om vrouwen meer bewust te maken van hun capaciteiten en van hun vermogen om bij te dragen aan een vreedzame samenleving. De participatie van vrouwen in het publieke domein, bijvoorbeeld in dorpsbesturen, is daarbij een belangrijk streven.

Vanaf 2009 voert VvVM een lange-termijntraject capaciteitsversterking vredesopbouw voor vrouwen uit. Vooral de trainingen 'politieke participatie voor vrouwen' blijken bijzonder effectief te zijn, omdat deze gebaseerd zijn op de lokale situatie van de vrouwen. In 2014, het jaar dat Indonesië een nieuwe president kiest, worden wederom trainingen gegeven in vijf verschillende gebieden in de Molukken.

In mei 2014 kwamen 10 vrouwen en 10 mannen uit 6 moslim- en christendorpen van het district Maluku Tengah bij elkaar voor de training 'participatieve planning'. Het doel was om vrouwen uit de dorpen te stimuleren om te participeren binnen

de dorpsbesturen. Elk dorp stuurde de dorpssecretaris, de imam of een bestuurslid van de kerk en één of twee actieve vrouwen. Tot verbazing van de deelnemers werd tijdens de training duidelijk dat er geen enkel verbod was voor vrouwen om tot de dorpsbesturen toe te treden. Een oefenopdracht maakte duidelijk dat bepaalde taken en rollen, die door vrouwen en mannen als normaal worden beschouwd, gebaseerd zijn op een misinterpretatie van traditionele- en religieuze opvattingen. Zo werd er door de trainer in heldere woorden uitgelegd dat het enige verschil tussen een man en een vrouw is dat de vrouw een kind kan baren en een man een penis heeft. Dat dit gegeven het enige is dat niet door mensen veranderd kan worden en dat alles daarbuiten door mensen zelf is bepaald en daarom ook

veranderd kan worden. Deze oefening was een eyeopener voor zowel de mannen als de vrouwen. Hoewel het toetreden van vrouwen tot de dorpsbesturen een proces van lange adem is, is deze training als format succesvol gebleken. Dat is omdat deze zowel emancipatorisch als gendersensitief is en daarnaast een interreligieuze ontmoeting omvat, die nodig is voor een duurzame vredesopbouw.

Een groep vredesactivisten op de Molukken bestaande uit jongeren, vrouwen, mannen en religieuze leiders uit de moslim- en christengemeenschap noemt zichzelf Peace Provocateurs, omdat zij vrede provoceren. Dit lijkt op het eerste oog een contradictie, want provoceren doe je meestal in negatieve zin, maar de Peace Provocateurs geven het woord een nieuwe, positieve betekenis. Incidenten op de Molukken ontstaan vaak doordat mensen doelbewust geruchten verspreiden over opblazend religieus geweld. Zij proberen daarmee onrust te veroorzaken. De Peace Provocateurs gebruiken de sociale media - sms, internetfora, blogs, Facebook en Twitter - om die geruchten te weerleggen. Zij beïnvloeden hiermee ook de traditionele media omdat deze de berichten van de Peace Provocateurs oppikken. Naast het gebruik van sociale media blijft ook face-to-face contact heel belangrijk. Bij onrust ontmoeten de imam en de dominee elkaar in de publieke ruimte, om het signaal af te geven dat er sprake is van een veilige situatie. De Peace Provocateurs gebruiken een methodiek die bestaat uit vier C's: *Clarify* (verduidelijken), *Counter* (bestrijden), *Create* (alternatieven bieden) en *Connect* (mensen verbinden). Zelf zeggen zij hierover: "We bieden geen direct antwoord op de vraag hoe je vrede kunt bereiken, het is geen recept, maar het is wel een methodiek om te werken aan vrede. Het gebruik van sociale media is daarbij één van de instrumenten."

Aandacht voor mensenrechtenschendingen

Palestina

In 2011 richtte Ghada Zeidan, samen met andere in Nederland woonachtige Palestijnen de organisatie Palestine Link op. Palestine Link wil de Palestijnse kwestie op een positieve manier op de agenda zetten, stereotypes weerleggen en de rechten en belangen van de Palestijnen verdedigen. De organisatie streeft naar rechtvaardigheid als voorwaarde voor duurzame vrede in Palestina.

De Nederlandse media tonen vaak een stereotype beeld van Palestina. Palestine Link wil de huidige beeldvorming veranderen door er een genuanceerder beeld tegenover te zetten van religieuze en culturele diversiteit, maar vooral ook van Palestijns gewelddoos verzet tegen de bezetting. Zij voedt de pers, de politiek en het Nederlandse publiek met alternatieve informatie die niet in de mainstream media verschijnt, onder andere door het uitgeven van een elektronische nieuwsbrief. De website en de Facebookpagina van Palestine Link fungeren als platform voor informatie, waar alle aspecten van Palestina worden belicht. Ook organiseert Palestine Link publieksactiviteiten op verschillende plaatsen in Nederland, zoals een college tour langs Nederlandse universiteiten, een tentoonstelling over Palestijnse kinderen in Israëlische gevangissen (als deel van de Nederlandse Coalitie voor Palestijnse Kinderen) en de screening van de film "Where shall the birds fly?" over de situatie van vrouwen en meisjes tijdens opeenvolgende aanvallen op Gaza. Palestine Link wil een brug vormen naar het Nederlandse publiek, de pers en de politiek. Het doel is om de berichtgeving over Palestina, de publieke opinie, het Nederlandse standpunt en de politieke besluitvorming ten aanzien van het Israëlisch-Palestijnse conflict te beïnvloeden.

Palestine Link brengt de Israëlische mensenrechtenschendingen onder de aandacht, onder andere door samen met Nederlandse experts Palestina te bezoeken. Ook ondersteunt zij gewelddoos verzet tegen de bezetting en de kolonisatie. Samen met *gate48*, een organisatie van in Nederland woonachtige Israëliërs die zich verzetten tegen de bezetting van Palestina, organiseerde zij gesprekken tussen mensenrechtenorganisaties in Palestina en Israël over juridische aansprakelijkheid naar aanleiding van de laatste Israëlische aanval op de Gazastrook; daarbij waren ook Nederlandse experts aanwezig.

Palestina heeft sinds eind 2012 de status van 'staat die geen lid is' bij de Verenigde Naties. Sindsdien heeft het een aantal relevante internationale verdragen getekend op het gebied van mensen- en vrouwenrechten. Inmiddels zijn de eerste stappen genomen om een nationaal actieplan voor de uitvoering van VN-resolutie 1325 te ontwikkelen. Onder de maatschappelijke organisaties die zich met dit thema bezighouden is veel discussie over in hoeverre 1325 toepasbaar is op de specifieke situatie van Palestina onder de Israëlische bezetting. Zij vragen zich af of de resolutie wel toereikend is om Palestijnse vrouwen en meisjes te

beschermen, gezien de koloniale settler situatie waardoor de Palestijnse regering niet in staat is om onafhankelijk op te treden. De vrouwenbeweging in Palestina meent dat er specifieke aanbevelingen nodig zijn voor de bescherming van de Palestijnse bevolking, waaronder vrouwen en kinderen, en heeft deze in september 2014 voorgelegd aan de VN-Mensenrechtenraad in Geneve.

Palestine Link maakte deel uit van de delegatie van vrouwen die in Geneve het verhaal van de Palestijnse vrouwen presenteerde bij de VN-Mensenrechtenraad. De Mensenrechtenraad heeft een internationaal onafhankelijk onderzoek ingesteld naar gebeurtenissen in Gaza (2014). De vrouwen wilden de onderzoekscommissie oproepen om de specifieke gevolgen van het geweld voor vrouwen en meisjes expliciet mee te nemen in het onderzoek. Palestine Link heeft de Palestijnse vrouwenorganisaties in contact gebracht met Women's International League for Peace and Freedom

Delegatie Palestijnse vrouwen bij VN Mensenrechtenraad

(WILPF). WILPF heeft voor de delegatie het programma georganiseerd, waaronder een extra bijeenkomst waar de Palestijnse vrouwen hun visie op de situatie van vrouwen en op de participatie van vrouwen konden presenteren aan een breder publiek. Ook hebben zij met juristen, specialisten op het terrein van (juridische) aansprakelijkheid gesproken over mogelijke concrete stappen, zoals dossieropbouw over misdaden tegen vrouwen en meisjes.

College Tour

In mei 2014 organiseerde Palestine Link een college tour langs universiteiten in Amsterdam, Leiden en Den Haag. De gastdocent was Dr. Nadera Shalhoub-Kevorkian, feministe en activiste en universitair hoofddocent aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Hebrew University en directeur van het Gender Studies Program aan Mada al-Karmel in Haifa. Zij heeft vele (internationale) publicaties op haar naam staan en sprak over haar onderzoek op het gebied van gender en geweld; machtsmisbruik en trauma en herstel van de gemilitariseerde en gekoloniseerde gebieden. Met haar college gaf zij Nederlandse studenten en belangstellenden inzicht in het thema vrouwen, vrede en veiligheid vanuit een Palestijns feministisch perspectief. Zij sprak over de ervaringen die vrouwen hebben met geweld in situaties van gewapend conflict en militaire bezetting, met Oost-Jeruzalem als voorbeeld. Ook liet zij zien hoe de militarisering van de openbare en private ruimte het leven van vrouwen beïnvloedt en met welke uitdagingen zij worden geconfronteerd.

Vrouwen als leiders

Soedan: Darfur

Darfur is een dichtbevolkt gebied met ongeveer 8 miljoen inwoners, dat werd en wordt zwaar achtergesteld door de landelijke politiek. Dat is een van de oorzaken van de oorlog die in 2003 begon en eigenlijk nog steeds doorgaat. Het werk van de Stichting VOND mobiliseert de vrouwen in Darfur, maakt hen bewust van hun mogelijkheden om een leidende rol te gaan spelen in het tegengaan van het geweld en het oplossen van de onderliggende conflicten.

Mekka Abdelkabar heeft in mei 2005 de Stichting VOND (Vrouwenorganisatie Nederland-Darfur) opgericht met als doel solidariteit te organiseren van vrouwen in Nederland met vrouwen in Soedan, in het bijzonder in Darfur. Tribalisme versterkt en compliceert de conflicten. Ook na het officieel beëindigen van de oorlog gaat het geweld door, er vallen veel slachtoffers en dat verhindert de wederopbouw en maakt dat internationale hulp niet goed terecht komt. De vrouwen in Darfur zijn vaak kostwinners in hun gezin, omdat de mannen vanwege de oorlog afwezig zijn. De vrouwen worden daardoor zelfstandiger en ne-

men hun eigen beslissingen. Maar de meesten van hen zijn analfabeet. Enkele wel opgeleide vrouwen, zoals onderwijzeressen of verpleegsters vormen een schakel tussen de autoriteiten en de overige vrouwen. Samen met gerespecteerde oudere vrouwen fungeren zij als vredesactivistes die contacten hebben met de verschillende strijdende partijen en met lokale leiders om vrede en verzoening te bewerkstelligen. De Stichting VOND wil de vrouwen in Darfur vooruit helpen en ze steun bieden bij hun pogingen om vrede te brengen. In het verlengde daarvan ligt de doelstelling om Darfur te helpen herbouwen en ontwikkelen.

Daarvoor zet VOND projecten op in samenwerking met andere organisaties. De activiteiten van VOND omvatten lobby voor vrede en verzoening in Soedan, versterking van de positie van vrouwen en jongeren in Darfur door voorlichting, empowermentactiviteiten, onderwijs en voorlichtingsprogramma's voor vrouwen, het ondersteunen van Darfuri vrouwenorganisaties bij het ontwerpen van projecten en het zoeken van financiering daarvoor, alsook het stimuleren van sociale en culturele contacten tussen vrouwen uit Darfur, in Soedan en in Nederland. Verder werkt VOND samen met Nederlandse organisaties aan het bevorderen van integratie van migrantenvrouwen en hun kinderen via het organiseren van sociale en culturele activiteiten.

VOND is lid van de Soedanwerkgroep in het Nederlandse Actieplan 1325 en heeft het initiatief genomen voor een 4-jarig project voor Vrouwelijk leiderschap bij vredesopbouw in Darfur.

In 2007 al had VOND vrouwen in Darfur bij elkaar gebracht met als doel het vormen van sociale cohesie. Na een 4-daagse workshop in Khartoem is vanuit dit ini-

tiatief een platform van Darfuri vrouwen opgericht. Vanuit dit platform wordt verder gewerkt met het project LEAP, Women's Leadership for Peacebuilding in Darfur, dat vrouwelijk leiderschap wil versterken en politieke participatie van vrouwen wil bevorderen. Zestien vrouwen uit Darfur en tien journalisten uit Khartoum worden getraind om op nationaal en internationaal niveau de zichtbaarheid te vergroten van vredesopbouw-initiatieven van vrouwen. Het doel is dat vrouwelijk leiderschap beter uit de verf gaat komen, en dat vrouwen meer gaan deelnemen aan de politiek in Darfuri gemeentes, juist op het gebied van vredesopbouw. Uiteindelijk is de training in twee fases uitgevoerd: in september 2013 en in november. Dit pilot project is in december 2013 afgerond met een verslag. In het LEAP project komen een aantal doelstellingen van het NAP 1325 bij elkaar: het samenwerken van vrouwen uit de diaspora, migranten- en vredesorganisaties in de uitvoering van resolutie 1325. Ook vormt het project een bron van informatie over lokale situaties, actoren en mogelijke samenwerkingsverbanden.

Een van de trainers van het pilot project LEAP vertelt:

Op maandag hadden we een open dag gepland. Daar werd de nieuwe organisatie Women's Alliance for Peace in Darfur gepresenteerd. De voorzitter deed het keurig, en vertegenwoordigers van iedere provincie spraken kort en duidelijk. Het mooiste was dat "iedereen" was gekomen: de UNICEF, de UN-Women, de Nederlandse Ambassade, de Soedanese vrouwenliga, het Ministerie van Sociale Zaken, enz... - samen zo'n 20 VIP's en journalisten, die allemaal hun steun betuigden aan de nieuwgeborene. Het werd zowaar ontroerend toen een beroemde journalist, een wat oudere man, zei dat het een historisch moment was, dat hem deed denken aan zijn moeder: haar vader had besloten haar naar school te sturen tegen alle gebruiken in. Ze was toen het enige meisje in de klas.

Ruimte maken voor Vrede Internationaal

Waar mensen opkomen voor hun rechten en daarbij gevaar lopen, helpt Peace Brigades International (PBI) in het heetst van de strijd door de aanwezigheid van internationale waarnemers. PBI lost geen conflicten op, maar helpt mensenrechtenactivisten dat op een geweldloze manier zelf te doen.

Peace Brigades International (PBI) is een door de Verenigde Naties erkende niet-gouvernementele organisatie die sinds 1981 internationale vrijwilligers uitzendt om bedreigde mensenrechtenverdedigers te begeleiden.

Mensenrechtenverdedigers zijn in hun eigen land actief in het bestrijden van misstanden en het tegengaan van straffeloosheid. Zij lopen daarbij dikwijls persoonlijk gevaar, omdat de machtige personen of organisaties waar zij tegen in opstand komen hen bedreigen, ontvoeren, martelen of doden. Voor vrouwen is het gevaar vaak nog groter, zij zijn extra kwetsbaar. Het feit dat zij zich openlijk uitspreken kan al een reden zijn tot sociale uitsluiting of aanranding en verkrachting.

De aanwezigheid van buitenlandse vrijwilligers biedt vaak goede bescherming, omdat deze een groot internationaal netwerk achter zich hebben dat meteen de misstand in de publiciteit kan brengen.

PBI biedt momenteel bescherming in Colombia, Honduras, Guatemala, Mexico en Kenia. Wat PBI doet is het creëren van Space for Peace - Ruimte voor Vrede -, waardoor mensenrechtenverdedigers zelf op een veilige manier aan de oplossing voor de conflicten kunnen werken.

PBI is georganiseerd in landengroepen. Deze zijn te vinden in Australië, België, Canada, Frankrijk, Duitsland, Italië, Nederland, Noorwegen, Spanje, Zweden, Zwitserland, UK en de VS. De landengroepen hebben als taak veldmedewerkers te rekruteren en op te leiden en hen te ondersteunen bij het beschermingswerk. Landengroepen organiseren ook de steunnetwerken, die moeten voorkomen dat de mensenrechtenverdedigers bedreigd worden, of als ze bedreigd worden, hen beschermen door publiciteit of internationale druk. Ook zoeken de landengroepen fondsen voor het werk van hun vrijwilligers en hun projecten. Zij geven publiciteit aan het werk van de mensenrechtenverdedigers en vergroten het draagvlak bij de bevolking. Uiteindelijk gaat het er om dat er meer nationale en betere internationale wetten komen die de mensenrechten overal ter wereld beschermen en dat de regeringen zich daar ook aan houden.

In mei 2014 organiseerde PBI Nederland een leerconferentie voor vrouwelijke mensenrechtenverdedigers om hun

handvatten aan te reiken voor hun veiligheid. Een groep vrouwen uit conflictgebieden als Palestina, Afghanistan en Egypte, maar ook Latijns-Amerikaanse landen, werkten tijdens de workshops aan veiligheidsplannen voor in hun eigen situatie.

Aan het eind van de conferentie stelden de vrouwen een Manifest op, dat is aangeboden aan de Nederlandse Ambassadeur voor de Mensenrechten. In het Manifest wordt de Nederlandse regering

opgeroepen om haar steun aan mensenrechtenverdedigers voort te zetten en te intensiveren, in de EU en bij de VN te pleiten voor een betere toepassing en uitvoering van al bestaande richtlijnen en vooral ook dat in het mensenrechtenbeleid het genderperspectief duidelijker gestalte zal krijgen, omdat vrouwen dubbel gevaar lopen, zowel vanwege hun mensenrechtenwerk als vanwege hun vrouw-zijn op zich, in de patriarchale maatschappij.

Lorena Cabnal

Veel meisjes die opgroeien in de Xinca gemeenschap in Guatemala hebben al enkele kinderen als ze 18 jaar oud zijn. Ze zijn eigendom geworden van een man en aan zijn gedrag overgeleverd. Lorena Cabnal besloot iets aan deze situatie te doen door het oprichten van de AMISMAXAJ (Asociación de Mujeres Indígenas de Santa María Xalapán). De organisatie bestaat nu uit 75 vrouwen die 15 Xinca-gemeenschappen uit de bergen vertegenwoordigen. Het werk van de organisatie richt zich tegen patriarchale, neoliberale, raciale en homofobe onderdrukking.

Het was in het begin moeilijk voor Lorena omdat ze geen steun van haar familie kreeg. Ze waren bang dat ze vermoord zou worden. Ze vroegen zich af waarom Lorena de regering bekritiseert, de dingen veranderen immers toch niet. Nu steunt de gemeenschap haar werk, maar het is soms ook ingewikkeld vanwege de historische normen en waarden m.b.t. de man-vrouw rollen. In 2004 ontving Lorena de eerste doodsbedreiging. En nog steeds heeft zij te maken met bedreigingen en intimidaties. Sinds 2009 wordt ze daarom begeleid door PBI. Een positief resultaat is dat de Indiaanse Xinca-regering de organisatie nu serieus neemt; Lorena wordt zelfs om advies gevraagd. Verder is nu het Xinca-volk zichtbaar geworden als etnische identiteit. Ook een belangrijk succes is het versterken van de Xinca-vrouwen door onder andere politieke training. 'We willen dat er meer vrouwen in de Xinca-regering komen omdat die nu alleen nog uit mannen bestaat', aldus Lorena. Tot slot is een groot succes dat er eerst maar twee vrouwen van de organisatie konden lezen en schrijven en dat nu de hele groep dat kan. Lorena: 'Ik denk dat de Xinca-vrouwen er enorm op vooruit zijn gegaan. Het is een moeilijke strijd geweest, maar ik denk dat we het hebben bereikt door vasthoudendheid, door niet op te geven en door onze collectieve kracht.'

Bouwen op wereldwijde ervaringen in vrouwen vredeswerk

Internationaal

Het Women Peacemakers Program is een belangrijke spil binnen het vrouwen vredeswerk. Het onderhoudt een wereldwijd netwerk van organisaties en individuen die zich bezighouden met geweldloze gender-sensitieve vredesopbouw, vooral door het organiseren van trainingen en partnerconsultaties. Door uitwisseling van kennis en ervaring ontstaat een netwerk waarbinnen vernieuwende ideeën en inzichten worden ontwikkeld voor een effectieve aanpak van burger vredeswerk.

Het Women Peacemakers Program (WPP) werd in 1997 opgericht op aandringen van vrouwen vredesactivisten die meer genderbewustzijn wilden binnen de internationale vredesbeweging en meer erkenning voor het vredeswerk van vrouwen. WPP, dat aanvankelijk een programma was van de International Fellowship of Reconciliation (IFOR), werd in 2012 een onafhankelijke organisatie. Het doel bleef gelijk: de cruciale rol die vrouwen spelen in vredesopbouw onder de aandacht brengen en de stem van vrouwen vredesactivisten versterken. WPP wil dit bereiken door middel van gender-sensitieve actieve geweldloosheid (Gender Sensitive Active Nonviolence (GSANV)). GSANV wordt gebruikt als een lens om conflict te analyseren en als strategie om duurzame vrede te bereiken. WPP gaat uit van een brede genderbenadering die niet beperkt is tot vrouwen: op aanbeveling van vrouwenactivisten wordt ook nadrukkelijk aandacht besteed aan het betrekken van mannen en masculiniteit in connectie met (gewapend) conflict en vrede. Actieve geweldloosheid gaat over het creëren van geweldloze oplossingen door burgers voor duurzame vrede op basis van de dagelijkse realiteit van men-

sen in conflictgebieden, hun wensen en behoeftes. De aanpak van WPP is gericht op constructieve dialoog en samenwerking, als alternatief voor gewapende en militaristische interventies om conflict op te lossen.

Centraal in het werk van WPP staat het organiseren van regionale trainingen voor trainers (ToT) over GSANV. Deze trainingen zijn op maat gemaakt om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de wensen en behoeften van de deelnemers: mannen en vrouwen, (vredes)activisten uit het maatschappelijk middenveld die werkzaam zijn op nationaal en/of regionaal niveau. De ToT wordt gegeven door trainers uit de regio die bekend zijn met de gevoeligheden binnen de lokale cultuur. Daarnaast worden gastdocenten ingezet die specifieke kennis en vaardigheden kunnen inbrengen waaraan de deelnemers behoefte hebben, bijvoorbeeld op het gebied van lobby. Naast het geven van theoretische en praktische training, worden deelnemers aangemoedigd om lokale initiatieven op te zetten. Voorbeelden van zulke lokale initiatieven zijn het informeren van de media over GSANV in Sri Lanka en Nepal;

bewustzijn creëren rond geweld tegen vrouwen door middel van workshops, mediapublicaties en acties in Pakistan en Bangladesh; en het werken met jongeren in Afrika, gericht op het doorbreken van de geweldsspiraal.

WPP is met slechts drie medewerkers een kleine organisatie, desondanks heeft zij via haar netwerk een enorm bereik. In de loop der jaren is een sterk wereldwijd netwerk ontstaan van vredes- en vrouwenorganisaties die werken op het terrein van GSANV. WPP organiseert regelmatig regionale en internationale consultatiebijeenkomsten waar activisten ervaringen kunnen uitwisselen, problemen identificeren en nieuwe strategieën bedenken waar activisten behoefte aan hebben om hun geweldloze acties te versterken. Deze consultaties geven op hun beurt weer input voor het training-curriculum van de ToT.

Om burger vredeswerk en de participatie en het leiderschap van vrouwen in vredesprocessen breder onder de aandacht

te brengen, verzamelt WPP de verhalen en ervaringen van activisten en verspreidt deze via haar maandelijkse nieuwsbrief 'Cross the Lines', de WPP website en sociale media. Rond 24 mei, internationale vrouwendag voor vrede en ontwapening, brengt WPP jaarlijks een publicatie uit over een relevant thema gerelateerd aan vrouwen, vrede en veiligheid, zoals masculiniteit, militarisme en de rol van religie. Daarnaast gebruikt WPP haar expertise voor lobbydoeleinden, om aandacht te vragen voor nieuwe praktische inzichten vanuit het netwerk. Zo heeft WPP met succes de rol van religie in vrouwen vredeswerk op de agenda gezet en blijft zij aandacht vragen voor masculiniteit bij de uitvoering van resolutie 1325.

Sumshot Khular uit Manipur (India) organiseerde, in het kader van de WPP Azië ToT 2012, een training om bij te dragen aan vreedzame co-existentie in Noordoost India. Deelnemers waren 20 jonge vrouwen en mannen, vertegenwoordigers van lokale groeperingen. Om te breken met de gewoonte dat gender door vrouwen wordt onderwezen, vroeg zij een mannelijke trainer om deze cursus te co-faciliteren. Zij merkte dat de mannelijke deelnemers zich hierdoor vrijer voelden om hun ervaringen en ideeën over gender en masculiniteit te delen. Zij gaven aan dat zij zich voor het eerst realiseerden hoe patriarchaal ook zijzelf waren in hun gedachten en acties. De cursus had hen geholpen om stappen te nemen om bewuster om te gaan met gendergelijkheid. "Ik heb geleerd dat het heel goed werkt om een mannelijke co-trainer te hebben, vooral als je spreekt over gender en patriarchaat en dat linkt aan geweld en militarisme. Het delen van hun eigen persoonlijke ervaringen is heel belangrijk voor mannelijke deelnemers, om te leren en om te kunnen omgaan met de uitdagingen waarmee zij, als rolmodellen, worden geconfronteerd" aldus Sumshot.

Het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede

Het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede (VDV) is een samenwerking van Nederlandse vrouwen- en vredesorganisaties. Het Platform werkt aan het versterken van de positie van vrouwen in Nederland en daarbuiten, zodat zij op gelijkwaardige wijze kunnen bijdragen aan het voorkomen van oorlog, aan duurzame vrede en aan wederopbouw na een gewapend conflict. Het Platform VDV werkt mee aan de uitvoering van VN-Veiligheidsraadresolutie 1325. Daarom is het Platform VDV ook ondertekenaar van het Nationaal Actieplan 1325.

Na een gezamenlijke workshop Vrouwen en Gewapende Conflicten, tijdens de Beijing+10 manifestatie in 2005, hebben Nederlandse vrouwenorganisaties en diaspora-organisaties hun krachten gebundeld om het werken aan vrede en veiligheid te versterken. Daarvoor is toen het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede opgericht.

De missie van het Platform VDV luidt: *Het bevorderen van duurzame vrede door het stimuleren van samenwerking tussen vrouwen en mannen in (gewapende) conflictsituaties en conflictgebieden.* Leden van het Platform zijn uitsluitend organisaties die werken aan een cultuur van vrede, verzoening en geweldloosheid. De Nederlandse VrouwenRaad, Genderplatform WO=MEN en de YMCA Nederland zijn partnerorganisaties van het Platform VDV.

De lidorganisaties zijn:

BPW-nl <i>Business & Professional Women the Netherlands</i>	www.bpwnl.org
EIRENE Nederland <i>Vredesdienst en Vrijwilligerswerk</i>	www.eirene-nederland.org
GCI <i>Gender Concerns International</i>	www.genderconcerns.nl
MWPN <i>Multicultural Women Peacemakers Network-Nederland</i>	www.mwpn.org
waaronder	
• African Sky	www.africansky.nl
• Burundian Women for Peace and Development	www.burundesevrouwenvoorvrede.nl
• VON <i>Vluchtelingenorganisaties Nederland</i>	www.vluchtelingenorganisaties.nl
• Vrouwen voor Vrede op de Molukken	www.vvvm.eu
PAX <i>Samenwerkingsverband IKV en Pax Christi</i>	www.paxvoorvrede.nl
PBI Nederland <i>Peace Brigades International</i>	www.peacebrigades.nl
Sundjata <i>Stichting Sundjata</i>	www.sundjata.nl
VOND <i>Stichting Vrouwenorganisatie Nederland – Darfur</i>	
http://www.nederlandsevroutenraad.nl/html/index.php?paginaID=675	
Vrouwen voor Vrede <i>Vereniging Vrouwen voor Vrede</i>	www.vrouwenvoorvrede.nl
WILPF <i>Women's International League for Peace and Freedom</i>	www.wilpf.nl
WPP <i>Women Peacemakers Program</i>	www.womenpeacemakersprogram.org

Relevante websites

De website is beschikbaar in
(A) Arabisch, (E) Engels, (F) Frans, (N) Nederlands of (S) Spaans.

Websites over resolutie 1325 en verdere resoluties

www.genderandsecurity.org – *Consortium on Gender, Security & Human Rights (E)*

www.nap1325.nl – *Nederlands Nationaal Actieplan voor resolutie 1325 (N)*.

www.peacewomen.org – *Project van Women's International League for Peace and Freedom (E)*.

www.stoprapenow.org – *UN Action against sexual violence in conflict (E)*

www.womenpeacesecurity.org – *NGO Working Group on Women, Peace and Security (E)*

Websites van vrouwen- en diaspora-organisaties

www.fasngo.org – *Femmes Africa Solidarité (E) (F)*

www.femmeaufone.net – *Femme au Fone (E) (F) (N) (S)*

www.francophonefund.org – *FADHAF – Fonds pour l'avancement des droits humains des femmes d'Afrique Francophone (E) (F)*

www.gate48.org – *Platform for critical Israelis in the Netherlands (E)*

www.genuinesecurity.org – *Women for genuine Security (E)*

www.inclusivesecurity.org – *The Institute for Inclusive Justice (E)*

www.limpalcolombia.org – *WILPF Colombia (E) (S)*

www.mucoprdc.nl – *Mucop is een vereniging van Congolezen die in Nederland wonen (N)*

www.nederlandsevroutenraad.nl – *Nederlandse Vrouwen Raad (N)*

www.palestinelink.nl – *Palestine Link (E) (N)*

www.wand.org – *Women's Action for New Directions (E)*

www.womenforwomen.org – *Women for Women International (E)*

www.womeninblack.org – *Women in Black (E) (F) (S)*

www.wo-men.nl – *WO=MEN, Dutch Gender Platform (N)*

www.ywca.nl – *YWCA Nederland (N)*

Websites over burgervredeswerk

www.crisisgroup.org – *International Crisis Group (A) (E) (F)*

www.eplo.org – *European Peacebuilding Liaison Office (E)*

www.ifor.org – *International Fellowship of Reconciliation (E)*

www.international-alert.org – *International Alert (E)*

www.unoy.org/unoy/ – *United Network of Young Peacebuilders (E)*

Websites van mensenrechten- en ontwikkelingsorganisaties

www.amnesty.org – Amnesty International (A) (E) (F) (S)

www.cordaid.org – Cordaid (E) (F) (N)

www.globalactionpw.org – Global Action to Prevent War and Armed Conflict (E)

www.globaljusticecenter.net – Global Justice Center (E)

www.hivos.nl – HIVOS Nederland (E) (N)

www.hrw.org – Human Rights Watch (A) (E) (F) (S)

www.iansa.org – International Action Network on Small Arms (E) (F) (S)

www.impunitywatch.org – Impunity Watch (E)

www.unwomen.org – UN Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women (E) (F) (S)

VROUWEN VREDE VEILIGHEID

Resolutie 1325 (oktober 2000) van de VN-Veiligheidsraad

Vrouwen kennen als geen ander de tol die conflicten eisen en zijn vaak ook beter in staat dan mannen om ze te voorkomen of op te lossen. Al generaties lang treden vrouwen op als pleitbezorgers voor de vrede, zowel in de huiselijke sfeer als in de bredere samenleving. Zij hebben een doorslaggevende rol gespeeld dankzij hun talent bruggen te slaan in plaats van muren op te trekken. Ook zijn zij onvervangbaar gebleken bij het in stand houden van het maatschappelijk bestel wanneer gemeenschappen verscheurd raakten...

De Veiligheidsraad heeft dit jaar in een verklaring naar aanleiding van de Internationale Vrouwendag erkend dat vooral vrouwen en meisjes het slachtoffer zijn van de gevolgen van gewapende conflicten. U hebt ingezien dat vrede onlosmakelijk verbonden is met de gelijkwaardigheid van man en vrouw. En u hebt verklaard dat de handhaving en bevordering van vrede en veiligheid de actieve deelname vereisen van vrouwen, op voet van gelijkheid met mannen. Ik wil u nu vragen alle middelen die u ter beschikking staan aan te wenden om deze verklaring om te zetten in krachtadig optreden. De centrale doelstelling daarbij is dat vrouwen en meisjes in conflictsituaties bescherming krijgen, dat plegers van gewelddaden jegens vrouwen in conflictsituaties worden vervolgd en dat vrouwen op voet van gelijkheid de plaats innemen die hen toekomt bij de besluitvorming op het gebied van vrede en veiligheid.'

*Kofi A. Annan, Secretaris-Generaal van de VN,
verklaring voor de Veiligheidsraad, 24 oktober 2000*

Voor de eerste maal heeft de Veiligheidsraad zich op 24 en 25 oktober 2000 in New York gebogen over het vraagstuk van vrouwen in relatie tot vrede en veiligheid. Men mag spreken van een historische ontwikkeling. De discussie betrof de behoeften van vrouwen bij VN-vredesoperaties en ook de bredere kwestie van de rol van vrouwen bij het consolideren en handhaven van vrede. Veel sprekers benadrukten het feit dat vrouwen moeten worden betrokken bij alle vredesinitiatieven en hebben met name opgeroepen tot een nauwere betrokkenheid van vrouwen bij de besluitvorming op dat gebied.

Op 31 oktober 2000 aanvaardde de Veiligheidsraad unaniem resolutie 1325

(2000) inzake vrouwen, vrede en veiligheid, die iedereen die belast is met het voeren van vredesonderhandelingen en met het toezicht op de naleving van vredesakkoorden oproept terdege rekening te houden met de gelijkwaardigheid van de seksen en ook zorgvuldig rekening te houden met de bijzondere behoeften van vrouwen en meisjes bij hun terugkeer en vestiging in voormalige conflictgebieden, evenals bij hun reïntegratie en bij hersteloperaties.

De aanvaarding van deze historische resolutie geldt als een belangrijke stap in de richting van de erkenning van de rol van vrouwen bij het beheersen van conflicten, vredehandhaving en het consolideren van de vrede na conflicten.

Hier volgt de integrale tekst van de resolutie van de Veiligheidsraad.

Resolutie 1325 (2000)

Aanvaard door de Veiligheidsraad tijdens zijn 4213de zitting op 31 oktober 2000

De Veiligheidsraad:

Verwijzend naar zijn resoluties 1261 (1999) van 25 augustus 1999, 1265 (1999) van 17 september 1999, 1296 (2000) van 19 april 2000 en 1314 (2000) van 11 augustus 2000, naar de verklaringen van zijn Voorzitter dienaangaande, en ook verwijzend naar de persverklaring van zijn Voorzitter ter gelegenheid van de Dag van de Verenigde Naties voor de rechten van vrouwen en de internationale vrede (de "Internationale Vrouwendag") op 8 maart 2000 (SC/6816),

Tevens verwijzend naar de in de Verklaring en het Actieprogramma van Beijing (A/52/231) neergelegde verplichtingen, evenals de verbintenissen vervat in het slotdocument van de 23ste Bijzondere Zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties over het thema "Vrouwen 2000: seksegelijkheid, ontwikkeling en vrede voor de 21ste eeuw" (A/S-23/10/Rev.1), meer in het bijzonder de verbintenissen betreffende vrouwen en gewapende conflicten,

Zich rekenschap gevend van de doelstellingen en beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties en van de hoofdverantwoordelijkheid die het Handvest de Veiligheidsraad toekent voor de handhaving van de internationale vrede en veiligheid,

Uitdrukking gevend aan zijn zorg om het feit dat burgers, in het bijzonder vrou-

wen en kinderen, de overgrote meerderheid uitmaken van hen die de nadelige gevolgen ondervinden van gewapende conflicten, onder meer als vluchtelingen en ontheemden, en dat dezen steeds vaker het doelwit vormen van strijders en gewapende onderdelen, en onder erkenning van de daaruit voortvloeiende impact op duurzame vrede en verzoening,

Opnieuw bevestigend de belangrijke rol van vrouwen bij het voorkomen en oplossen van conflicten en bij de opbouw van vrede, en nadruk leggend op het belang van hun deelname aan en volledige betrokkenheid, op voet van gelijkheid, bij alle inspanningen ter handhaving en bevordering van vrede en veiligheid, en op de noodzaak om hun rol te verbreden in de besluitvorming rond het voorkomen en oplossen van conflicten,

Voorts herbevestigend de noodzaak van de volledige tenuitvoerlegging van de regels van humanitair recht en van de mensenrechten die gedurende en na afloop van conflicten de rechten van vrouwen en meisjes beschermen,

Benadrukkend de noodzaak dat alle partijen bij programma's inzake mijnoprui- ming en voorlichting rond mijnen rekening houden met de bijzondere behoeften van vrouwen en meisjes,

Erkennend de dringende noodzaak van het aanvaarden van het 'genderperspectief' als vanzelfsprekend aspect van vredesoperaties, en in dat verband kennisnemend van de "Verklaring van Windhoek" en het "Actieplan van Namibië" betreffende het genderperspectief als vast aandachtspunt in multidimensionale operaties ter ondersteuning van de vrede (S/2000/693),

Tevens erkennend het belang van de aanbeveling vervat in de verklaring die zijn Voorzitter op 8 maart 2000 aflegde voor de pers betreffende de gerichte opleiding – op het gebied van de bescherming, bijzondere behoeften en mensenrechten van vrouwen en kinderen in conflictsituaties – van al het personeel betrokken bij vredesoperaties,

Erkennend dat begrip van de gevolgen van gewapende conflicten op vrouwen en meisjes, en doeltreffend institutioneel optreden om hun bescherming en volledige deelname aan vredesprocessen te waarborgen aanzienlijk kan bijdragen tot de handhaving en bevordering van de internationale vrede en veiligheid,

Wijzend op de noodzaak van nog degelijker gegevensbestanden over de impact van gewapende conflicten op vrouwen en meisjes,

1. *Roept Lidstaten met klem* op zorg te dragen voor een grotere vertegenwoordiging van vrouwen op alle besluitvormingsniveaus binnen nationale, regionale en internationale instellingen en organismen die zijn belast met het voorkomen, beheersen en beslechten van conflicten;

2. *Spoort de Secretaris-Generaal* aan tot uitvoering van zijn strategisch actieplan (A/49/587) betreffende de vergrote deelname van vrouwen op besluitvormingsniveaus rond conflictoplossing en vredesprocessen;

3. *Roept met klem de Secretaris-Generaal* op meer vrouwen te benoemen als speciale vertegenwoordigers en gezanten die namens hem goede diensten aanbieden en roept Lidstaten op in dat licht kandidaten voor te dragen bij de Secretaris-

Generaal voor opname in een geregeld geactualiseerde, centrale lijst van gega- digden;

4. *Roept voorts met klem de Secretaris-Generaal* op de rol en bijdrage van vrouwen in veldoperaties van de Verenigde Naties te verbreden, in het bijzonder in de gele- deren van de militaire waarnemers, civiele politiediensten en personeel be- last met mensenrechten en humanitaire acties;

5. *Geeft uitdrukking aan* zijn bereidheid om het genderperspectief en vaste plaats te geven in vredesoperaties, en roept de Secretaris-Generaal met klem op om waar van toepassing seksegerelateerde aandachtspunten op te nemen in veld- operaties;

6. *Verzoekt de Secretaris-Generaal* de Lid- staten te voorzien van richtlijnen en ma- teriaal voor opleidingen inzake de be- scherming, de rechten en de bijzondere behoeften van vrouwen, evenals voor scholing betreffende het belang van de betrokkenheid van vrouwen bij maatre- gelen voor de handhaving en opbouw van vrede, nodigt Lidstaten uit deze ele- menten – en ook cursussen rond HIV/ Aidsvoorlichting – op te nemen in hun nationale opleidingsprogramma's voor militair en civiel politiepersoneel, vooraf- gaand aan missies, en verzoekt de Secre- taris-Generaal voorts ervoor in te staan dat ook het burgerpersoneel bij vredes- operaties een soortgelijke opleiding ontvangt;

7. *Roept Lidstaten met klem* op hun vrij- willige financiële, technische en logis- tieke ondersteuning van opleidingen rond seksegerelateerde kwesties te ver- groten, met inbegrip van dergelijke oplei- dingen verzorgd door fondsen en

programma's zoals het VN-vrouwenfonds (UNIFEM), het VN-kinderfonds (UNICEF) en het Bureau van de Hoge VN-Commissaris voor Vluchtelingen (UNHCR) en andere relevante organen;

8. *Roept alle betrokkenen op* bij onderhandelingen over en tenuitvoerlegging van vredesafspraken een genderperspectief te kiezen, met bijzondere aandacht voor onder meer:

(a) de speciale behoeften van vrouwen en meisjes bij terugkeer en vestiging in hun vaderland, bij hun reïntegratie en bij wederopbouwprojecten na conflicten;

(b) maatregelen ter ondersteuning van plaatselijke vredesinitiatieven van vrouwen en autochtone processen voor het oplossen van conflicten, en voor maatregelen om vrouwen te betrekken bij andere mechanismen bij de implementatie van vredesakkoorden;

(c) maatregelen die instaan voor de bescherming en naleving van de mensenrechten van vrouwen en meisjes, in het bijzonder voor zover deze de grondwet, het kiesstelsel, politie en justitie aangaan;

9. *Doet een beroep op* alle partijen bij een gewapend conflict om zich volledig te voegen naar de internationaal rechtsregels die van toepassing zijn op de rechten en de bescherming van vrouwen en meisjes, vooral als leden van de burgerbevolking, in het bijzonder de verplichtingen die op hen van toepassing zijn krachtens de Geneefse Verdragen van 1949 (en de Aanvullende Protocolen daarbij van 1977), het Vluchtelingenverdrag van 1951 (en het Protocol daarbij van 1967), het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie

jegens vrouwen van 1979 (en het Facultatief Protocol daarbij van 1999) en het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind van 1989 (en de twee Facultatieve Protocolen daarbij van 25 mei 2000), en om zich bewust te zijn van de bepalingen dienaangaande zoals verwoord in het Statuut van Rome van het Internationaal Strafhof;

10. *Doet een beroep op* alle partijen bij een gewapend conflict om speciale maatregelen te treffen ter bescherming van vrouwen en meisjes tegen seksegerelateerd geweld, in het bijzonder verkrachting en andere vormen van seksueel geweld, en tegen alle andere vormen van geweld in het kader van gewapende conflicten;

11. *Benadrukt* de verantwoordelijkheid van alle Staten om een einde te stellen aan straffeloosheid en over te gaan tot vervolging van verdachten van volkenmoord, misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden, waaronder misdaden in de vorm van seksueel en ander geweld tegen vrouwen en meisjes, en wijst nadrukkelijk op de noodzaak om dergelijke misdaden voor zover mogelijk uit te sluiten van amnestiemaatregelen;

12. *Doet een beroep op* alle partijen bij een gewapend conflict om het civiele en humanitaire karakter van vluchtelingenkampen en -nederzettingen te eerbiedigen en om rekening te houden met de bijzondere behoeften van vrouwen en meisjes, ook bij de opzet en inrichting van die plaatsen, en herinnert in dat opzicht aan zijn resolutie 1208 (1998) van 19 november 1998 en 1296 (2000) van 19 april 2000;

13. *Spoort iedereen aan* die betrokken is bij programma's voor ontwapening, demobilisatie en reïntegratie om de verschil-

lende behoeften van mannelijke en vrouwelijke oud-strijders ter harte te nemen, evenals die van de personen die van hen afhankelijk zijn;

14. *Bevestigt opnieuw* zijn bereidheid om wanneer maatregelen worden getroffen krachtens Artikel 41 van het Handvest van de Verenigde Naties, de mogelijke impact van die maatregelen op de burgerbevolking te overwegen en rekening te houden met de bijzondere behoeften van vrouwen en meisjes, teneinde op humanitaire gronden uitzonderingssituaties toe te staan;

15. *Geeft uitdrukking aan* zijn bereidheid ervoor in te staan dat missies van de Veiligheidsraad rekening houden met seksegerelateerde kwesties en de rechten van vrouwen, onder meer via overleg met lokale en internationale vrouwenorganisaties;

16. *Nodigt de Secretaris-Generaal uit* onderzoek te laten verrichten naar de

impact van gewapende conflicten op vrouwen en meisjes, naar de rol van vrouwen in vredesprocessen en naar de seksegerelateerde aspecten in vredesprocessen en conflictoplossing, en nodigt hem voorts uit de Veiligheidsraad een verslag te presenteren met de resultaten van die studie en die voorts beschikbaar te stellen aan alle Lidstaten van de Verenigde Naties;

17. *Verzoekt de Secretaris-Generaal* om, waar aangewezen, in zijn verslaglegging aan de Veiligheidsraad melding te maken van de voortgang bij het opnemen van seksegerelateerde aangelegenheden in het standaardbeleid van vredesmissies en van alle andere aanverwante aspecten in verband met vrouwen en meisjes;

18. *Besluit* deze aangelegenheid actief en op de voet te volgen.

Bron: www.peacewomen.org/1325inTranslation/1325Dutch.pdf

Inhoudsopgave

1. **Startpunt 1325**
4. **Nederlands Nationaal Actieplan**
6. **Burundi - Vrouwen nemen het initiatief**
8. **Colombia - Geen vrede zonder vrouwen**
10. **Democratische Republiek Congo - Femme au Fone**
12. **Egypte - Versterken van burgerparticipatie**
14. **Indonesië - Provoceren voor vrede**
16. **Palestina - Aandacht voor mensenrechtenschendingen**
18. **Soedan - Vrouwen als leiders**
20. **Internationaal - PBI: Ruimte maken voor vrede**
22. **Internationaal - WPP: Bouwen op wereldwijde ervaringen**
24. **Het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede**
25. **Relevante websites**
27. **Resolutie 1325**

